

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. Figuræ ex Vet. Nov.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Alexandrum ad tam heroica facinora impulit; quam ardua nos capeſſere decet, quibus celeſtis gloria ob oculos proponitur? Fuit Alexandro hoc axioma, teſte Curtio l. 2. cap. 8. nihil tam altè natura conſtituit, quò virtus

non poſſit eniti. Chriſtiano hoc axioma proponitur: nihil tam altè natura conſtituit, quò gratia Chriſti non poſſit eniti. Corn. in Dan. c. 2. v. 39.

TITULUS XII.

CHRISTUS DOMINUS.

§. I.

Figuræ.

Ex Veteri.

Chriftus Dei virtus, & ſapientia, ipſe eſt arbor vitæ. Gen. 2. 9. Origenes l. 4. in ep. ad Rom.

Et benedixit diei ſeptimo. Gen. 2. 3. Dies iſte ſeptimus ſplendor Paternæ gloriæ, lux lucis, & ſons luminis. Sol ipſe verus, & indeficiens. Hoc à cæteris diebus differt. quòd *veſpere*, & *manè*, non habeat. Nec enim dixit Scriptura: factum eſt veſpere, & manè, ſicut dixerat: *factum eſt veſpere, & manè, dies quintus &c.* Dies enim iſte natus, non factus eſt; genitus, non creatus eſt. Rupert. c. 13. hic.

Adam figuram Chriſti geſtavit: nam ſicut ille ſextâ die formatus eſt ad imaginem Dei; ita ſextâ Mundi ætate Filius Dei carnis formam induit. S. Iſid. in allegor. S. Scripturæ.

Cur Abel in juventutis flore occiditur? Gen. 4. 8. S. Aug. lib. 1. de mirabil. Script. primus poſt delictum, Salvatoris noſtri geſtavit figuram, qui virgo, & Sacerdos, & martyr. Sylv. in Matth. Matth. 25. c. 51.

Quæri poteſt: cur tam ipſe Dominus in Evangelio Matth. 23. 35. quam Apoſtoli in epistolis ſuis, Abel ſpeciali juſtiæ titulo exornent, ubique illum juſtum appellantes? ad quod dicendum: quòd tantus martyr, qui Dei Filium in tribus ſpecialibus virtutibus præfiguravit, convenienter tanto myſterio condecoretur: fuit enim Sacerdos, virgo, martyr. In quo ejus typum geſſit, qui eſt ſos virginittis; qui eſt Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchizedech; qui martyr pro vobis fieri, fuſo in cruce Sanguine, dignatus eſt. Haymo hom. in feſto S. Steph. Abel figurâſſe Chriſtum Paſtorem ovium, à populo Judæico per Cain figurato, nullus jam ambigit Chriſtianus. D. Proſper de promiſſ. & prædicat. Dei parte 1. c. 6.

Arca fuit Eccleſia, Noe Chriſtus, columna Spiritus Sanctus, oleæ folium Dei benignitas. Gen. 7. & 8. S. Chryſ. tomo 6. tr. in terræ motum.

Noe interpretatur *Requies*, & Chriſtus dicit Jo. 16. 33. in Mundo preſſuram habebitis, in me autem pacem. Noe ſalvavit familiam ſuam in aquis diluvii; & Chriſtus familiam ſuam per crucem in aquis Baptiſmi. Hugo Card. in Gen. 5. Quæ eſt requies? vel conſolatio? quâ conſolatur nos iſte verus Noe, ſcilicet Filius Dei? niſi peccatorum remiſſio, quam in Baptiſmo ſuo

Polyanth. Sacr. Tom. I.

nobis tribuit: illud enim diluvium Baptiſmatis figura fuit. Rupert. in Gen. c. 17. Noe per aquam, & lignum liberat ſuos; Chriſtus per crucem, & Baptiſmum, liberat Chriſtianos. V. Beda in c. 5. Gen. Noe per omnia, omnèsque actus ejus Chriſtum ſignificat. S. Iſid. c. 7. in Gen.

Arcum meum ponam &c. Gen. 9. 13. Arcus iſte Chriſtus eſt. *Vide arcum, & benedic, qui fecit illum.* Eccl. 43. 12. Ab hoc arcu procedunt ſagittæ præceptorum, & comminationum. Hugo Card. hic.

Ecce odor filii mei, ſicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Gen. 27. 27. Ager iſte Chriſtus eſt. Orig. in c. 13. Matth.

Vidui, in ſomnis ſcalam. Gen. 28. 12. Scala Chriſtus eſt, per quem aſcenditur ad cælum. Hugo Card. hic.

Jacob habet imaginem Chriſti. Sed & lapis ipſe, quem ad caput ſuum poſuiſſe cognoscitur: quoniam *viri caput Chriſtus*. 1. Cor. 11. 3. S. Zeno Veron. Ep. ſerm. de ſomnio Jacob.

Moyſes typum Chriſti geſtavit, qui populum Dei à jugo ſervitutis diabolicæ eripuit. S. Iſid. in alleg. Sacra Scripturæ.

Joſeph unus ex duodecim filiis Jacob, quem pater præ cæteris filiis dilexit, Chriſtum D. figuravit. Gen. 37. 3. S. Iſidor. c. 30. in Gen.

Egyptus Mundus eſt iſte; Pharaon, cum populo ſuo, diabolus; *Israel* populus Chriſtianus, qui proficiſci jubetur, ut ad futura contendat; columna viam demonſtrans Chriſtus Dominus. S. Zeno ſerm. 5. de Exodo.

Gedon, Judic. 6. 11. typum gerit Salvatoris. B. Petr. Dam. opul. 2. Cleric. Aulicos.

Gedeon, qui cum trecentis viris, Judic. 7. 8. perrexit ad prælium, typum Chriſti geſtavit, qui in Signo Crucis, de Mundo victoriam reportavit: trecentorum enim numerò, qui in litera Thau continetur, ſpecies Crucis oſtenditur. S. Iſid. in allegor.

Duorum in Veteri Teſtamento conceptio, & nativitas, fuit per angelum nuntiata, *Iſaac*, Gen. 18. 10. & *Samſonis* Judic. 13. 3. duorum in novo, id eſt, Chriſti, & Joannis. *Iſaac*, qui interpretatur *riſus*, figura fuit Joannis, de quo ſcriptum eſt: *multi in nativitate ejus gaudebunt*; & in ejus, id eſt, *Iſaac* conceptione nuntianda mittitur angelus tantum ad patrem, *Samſon*, qui interpretatur *Sol eorum*, figura fuit Chriſti: quia & *Samſonis* conceptio fuit prius per Angelum mulieri nuntiata. Hugo Card. in Luc. 1.

Samſon Salvatoris noſtri mortem, & victoriam, figuravit: quia poſt mortem plures lucratus. S. Iſid. in allegor.

li 2

David

David missus adversus Goliath, 1. Reg. 17. nihil aliud, nisi Christum adversus diabolum pro salute humani generis significabat, & in illo impletum est. S. Fulgent. serm. de Golia.

David ter unctus 1. Reg. 24. Sic Christus. Primo, ubi de S. Spiritu conceptus est; secundo, cum baptizatur, Spiritus Sanctus in specie columbae descendit super eum; tertio ubi resurgens ex mortuis unctionis suae gratiam in suos Fideles transfudit: *accipite Spiritum Sanctum*. S. Rupert. in 1. Reg. c. 24. *Memento Domine David*, Pl. 131. 1. Jesum Christum David dici, testis est Jerem. 30. 9. *& David regi suo, quem suscitabo ei*, Etc. 23. 5. fuscitabo David germen justum. *Qui pascat eos, servum meum David*, Ezech. 34. 24. Constat autem, non esse dictum de David filio Jesse, quando isti prophetae longo tempore post ipsum fuere. Cassiod. in Pl. 131.

Job Christi imaginem praeferebat. S. Zeno serm. de Job. Job in factis, dictisque suis, personam exprimit Redemptoris. S. Ild. in allegor.

In petra exaltavi me, Pl. 26. 6. Nota differentiam inter lapidem, & petram: nam lapis est parvus, & politus; petra magnus, & rudis. Christus potest dici petra: quia conterer in iudicio inimicos suos; Lapis autem, qui parvus natus, & humilis. Unde dicitur Dan. 2. 35. quod lapis ille prius parvus, postea crevit in montem magnum. S. Bonav. hic.

Calamus Scribae, Pl. 44. 2. Quod ad Christum aliqui referre volunt. Unò igitur loco & verbum, & calamus legitur, & Scriba. Verbum, quia de genitili Patris processit arcano: *eructavit cor meum verbum bonum*; Calamus: quia Caro Christi Paternae seriem voluntatis expressit, & Linguae mandata Divinae, sacri effusione crucis, implevit. Scriba: quia calamo suo, individuam quadam distinctione Novi, & Veteris testamenti, vel Divinitatis, & carnis, Paternae nobis dispositionis mysteria revelavit. Hunc Calamum imitare tuae carnis temperamentò. Et calamum tuum, id est, carnem tuam tinge, non atramentò, sed Spiritu Dei vivi; ut, quod scribis, aeternum sit. Tali calamo Paulus illam epistolam scripsit, de qua dicit 2. Cor. 3. 2. *epistola nostra vos estis, scripta non atramentò, sed Spiritu Dei vivi*. Vide plura hic apud S. Ambr. in Luc. 7. l. 5.

Magnificavi opera mea, Eccl. 2. 4. 5. &c. Christus est: *quam magnificata sunt opera tua Domine*, Pl. 103. 24. Ipse autem magnificat opera sua spiritalia; dum magnos, & multos facit servos, quoad vitam activam, & contemplativam: *domus*, id est, conscientias quietas, *vineas*, id est, affectiones devotas; *hortos*, id est, exteriores clausuras; *sylvas*, hoc est, virtutes varias; *piscinas*, id est, lacrymas multas. S. Bonav. hic.

Flos. Ego flos campi, &c. Cant. 2. 1. id est, simplicitum; & lilium convallium, id est, decus, & gloria humilium. Quod autem generaliter florem se dicit, non determinando aliquem, inde est: quia non unò modo floret in campo Ecclesiae; sed, ut ita dicam, rubet in martyribus, candet in virginibus, viret in Confessoribus, pallet in poenitentibus, rutilat in Praedicatoribus. Hugo Card. hic. Amat florigeram patriam flos de radice Jesse;

& libenter inter lilia pascitur flos campi, & lilium convallium. S. Bern. in annunt. Dominica 1. 3.

Salomon. Egredimini filia Sion, &c. Cant. 3. 11. Significat Jesum Christum verum Salomonem: qui est *Salomon*, id est pacificus in exilio. *Ecce stipes*, id est, concionator in iudicio; *vidua*, id est, Dilectus Domini in regno, ubique Rex: in exilio Rector morum; in iudicio discretor meritorum; in regno distributor premiorum. In exilio mansuetus, in iudicio iustus, in regno gloriosus. In exilio amabilis, in iudicio terribilis, in regno admirabilis. S. Bern. serm. 6. in parvis.

Mons Galaad. Quae ascenderunt de monte Galaad, Cant. 4. 1. Christus recte comparatur monti Galaad omnium illius regionis altissimo, optimis abundantius pascuis, de Ponte hic. Urbs fortitudinis nostrae. Il. 26. 1. est Christus. S. Thom. hic.

Ezechiel. Filius hominis in captivitate praedicans, typus erat Christi. Ezech. 1. 1. Ezechiel, cum triginta esset annorum, apertus vidit coelos. Et D. J. C. incipiens erat quasi triginta annorum, secus fluvium Jordanem, & aperti sunt caeli. Orig. hic.

Facies quatuor animalium, Ezech. 1. 10. Facies prima similis homini, per quam intelligimus Christi naturam. Alia leonis, per quam victoriam. Alia bovis per quam victimam. Alia aquilae, per quam doctrinam. S. Bonav. Proem. in Luc.

Amalia quatuor, sunt insignia Christi Filii hominis: Aquilae, quia est Verbum Patris; Hominis, quia est verus homo; Leonis, quia est Rex, Vituli, quia est Sacrificium, & Sacerdos. Item humana facies significat Christi incarnationem, vitulina mortem, leonina fortitudinem, quam ostendit in Resurrectione; aquilina ascensionem in caelum. Corn. hic.

Vir unus in medio eorum vestitus lineis, Ezech. 9. 2. *& atramentum Scriptoris ad renes eius*, Christus est Dei Filius; qui, carnis nostrae vestitus lineis, venit in hunc Mundum ad hoc, ut electos suos conscriberet in libro viventium. S. Rupert. in Ezech. c. 31.

Sigillum Dei. Ponam te quasi signaculum, Aggai. 2. 24. Mystice Christus est Sigillum Dei; quia sua effigie, pura fide, gratia, virtute, & moribus, caractere in Baptismo, aliisque Sacramentis, obsignat suos Fideles. Deus enim misit Christum, qui voluit nos conformes fieri imaginis Filii sui. Rom. 8. 29. Ut, sicut portavimus imaginem terreni Adae, ita & portemus imaginem coelestis. *Vivo, jam non ego, vivit verò in me Christus*, Gal. 2. 20. 2. Christus, tanquam sigillum, obsignat, & custodit Fideles suos contra omnes tentationes, & hostes. Porro Christi sigillum est Crux, juxta Ezech. 9. 4. *Signa Thau super frontes virorum gementium*. Et Apoc. 7. 2. *videt alterum Angelum habentem signum Dei vivi*. Crux enim nos munit contra omnes illecebras carnis, Mundi, & diaboli; facitque nos esse assecas, milites, & Martyres Crucifixi. Corn. hic.

Orietur

Orietur sol. Malachie 4. 2. Sol iste est Christus. Orietur in natiuitate ad illuminandum; occidit in Passione ad redimendum. Occidit in meridie, id est, in vehemēti amore charitatis; ad locum suum reuertitur in Ascensione. Flectitur ad aquilonem in extremo examine. S. Bonav. in Eccl. 1.

EX NOVO.

Granum sinapis. Excreuit, & facta est arbor. Matth. 13. 31. Arbitror hoc ipsi Christo rectius comparari, qui nascendo in hominem humiliatus ut granum est; ascendendo ad celum exaltatus ut arbor est. Granum plane Christus est; dum patitur; arbor est, cum resurgit: Granum est, cum famem esuriens sustinet; arbor est, cum quinque panibus saturat quinque millia virorum. Granum dixerim Dominum, dum caditur, contemnitur, increpatur; arborem autem, cum caelos illuminat, mortuos resuscitat, peccata condonat. S. Ambr. sect. 2. Christus est regnum colorum, qui velut granum sinapis in hortum Virginei corporis missus, orbem totius Crucis in arborem crevit; ac tantum dedit fructus sui saporem, cum teritur Passione; ut, quidquid est vitale, suo saporeret, & condiret tactu. S. Chrysost. l. 98. de grano sinapis. Potest in grano sinapis Dominice incarnationis humilitas designari, quod acceptum homo Ioseph sepelivit in horto. Crevit in arborem: quia surgens ascendit in celum. V. Beda in Matth. Seipsum pulcherrime exponens grano sinapis assimilavit. Sinapi autem & bilem dimittit, hoc est, iram; & phlegma excindit, hoc est, fastidium, ac superbiam. Clem. Alex. l. 1. paedag. cap. 11.

Margarita. Matth. 13. 45. Gemma, nisi auro, non conuenit; margarita, nisi pretiosis monilibus, non aptatur. Eltore ergo aurum optimum, eltore monile pretiosum, ut possit in vobis margarita spiritalis includi. Margarita enim Christus est Dominus, quam negotiatur ille dives in Evangelio, venditis omnibus rebus suis, emere festinavit. S. Ambr. l. 6. de margarita. Illud pretiosum margaritum est Christus; ob quod dicit Paulus: omnium iacturam feci, ut Christum lucrificerem. Cum omnia dicit, sentit bonas margaritas; cumque dicit: ut Christum lucrificerem, sentit unicum illud pretiosum margaritum. Orig. hic. *Inventa una pretiosa margarita.* An putas, id recte factum à mercatore? Sanè mercatura petit, ut merces variae, & multiplices sint; ut sic facile emptores inueniantur: alii enim egent his, alii aliis. Lucrum videtur spernere, qui in unam solum margaritam opes omnes exhaurit. Sed prudens est hic mercator; ubi enim mare sulcandum, quid valent mundiales thesauri? primò undarum fremitu opes ejiciendae in mare, ut te salves. At unica illa margarita, quae Christus est; & mercatorem dat, & lucrum auget, & securus est. S. Paulinus ep. 4. Ipse Iesus est margarita, cui coemendae si facultas nostra fuisset, non deprimentem sarcinam, sed levantem nos, per hoc mare magnum, & spatiosum, vehemus, dormientes in nobis pro nostra segnitie

Dominum (si vel dormientem vehere mereamur) excitare audebimus, ut increpans ventos salvos nos faciat in pusillo animo, & tempestate. Baeza t. 2. l. 11. c. 5. §. 11.

Vincenti dabo edere de ligno vitae. Apoc. 2. 7. Lignum vitae Christus est, qui suis Electis semetipsum participando per gratiam, vitam aeternam praebet. Rich. à S. Viç.

Leo. Agnus est Christus. Apoc. 5. 5. 6. leo magnus per Divinitatem, agnus parvus per Humanitatem; leo per potentiam maiestatis, agnus per mansuetudinem; leo malos puniendo, agnus bonos redimendo; leo fortitudine, agnus pietate. Rich. à S. Viç. l. 2. c. 3. de Christo. Christus est homo nascendo; est leo resurgendo; est vitulus patiendo; & avis alta petendo. S. Bonav. l. 5. D. Palm.

§. II.

Christi dignitas, Princeps, Rex.

Per me principes imperant. Prov. 8. 16. Christus, non tantum quia Deus, sed & quia homo, habuit, & habet, absolutum, & directum, dominium; non tantum spirituale, sed & temporale. Habuit potestatem super omnia regna Mundi, per quam posset illa moderari, regere, & mutare, pro arbitrio. Ita docet S. Thom. l. 1. de reg. princ. c. 22. S. Antoninus, Navarrus, Suarez. Hoc illi dominium ab instanti conceptionis suae debitum fuit, tum ratione hypostaticae unionis cum verbo; tum ratione redemptionis infiniti ejus meriti. Apoc. 1. 5. vocatur *princeps regum terra.* Et Apoc. 19. 16. *Rex regum, & Dominus dominantium.* Matth. ult. v. 28. *Data est mihi omnis potestas in caelo, & in terra.* Corn. hic.

Liber generationis Iesu Christi filii David. Matth. 1. 1. Dicitur D. Christus, & ut Rex, quia contra peccatum regnavit; & ut Sacerdos: obtulit enim semetipsum sacrificium pro nobis. Theophyl. hic. Cur David hic regio titulo non insignitur? cum infra bis nominando eum, Regem vocet? Respond. David hic scribebatur proximus Christo Domino, juxta quem nullus ex hominibus Rex potest nominari; ut ait Jf. 40. 17. *omnes Gentes, quasi non sint, sic sunt coram eo.* Et 24. *Seniores mittebant coronas suas.* Apoc. 4. 10. Sylv. hic. q. 17. Christus, nomen est officii, & dignitas; dicitur enim unctus: quia à Deo Patre unctus, & consecratus est, in summum Pontificem, Regem, Legislatorem, Prophetam, Doctorem. Iesus est proprium nomen Verbi Incarnati. Corn. in Matth. 1. Iesus, nomen salvandi, & redimendi est; Christus verò cognomen dignitatis, ac regiae Maiestatis: sibi ergo reservavit, quod passionem, & crucem, importabat; nobis verò id, quod splendorem gloriae innuebat, communicavit. Id. ib. q. 8.

Ut describeretur orbis. Luc. 2. 1. Si quidem Christus futurus erat Monarcha in assumpta Humanitate, unus imperaturus omnibus; unus non solum mortalibus, sed etiam supernis substantiis; non ad suam, sed ad subditorum tantum utilitatem; edicta proponens, ut ex eo cognoscatur perfectissimus, & summus per omnia, & super